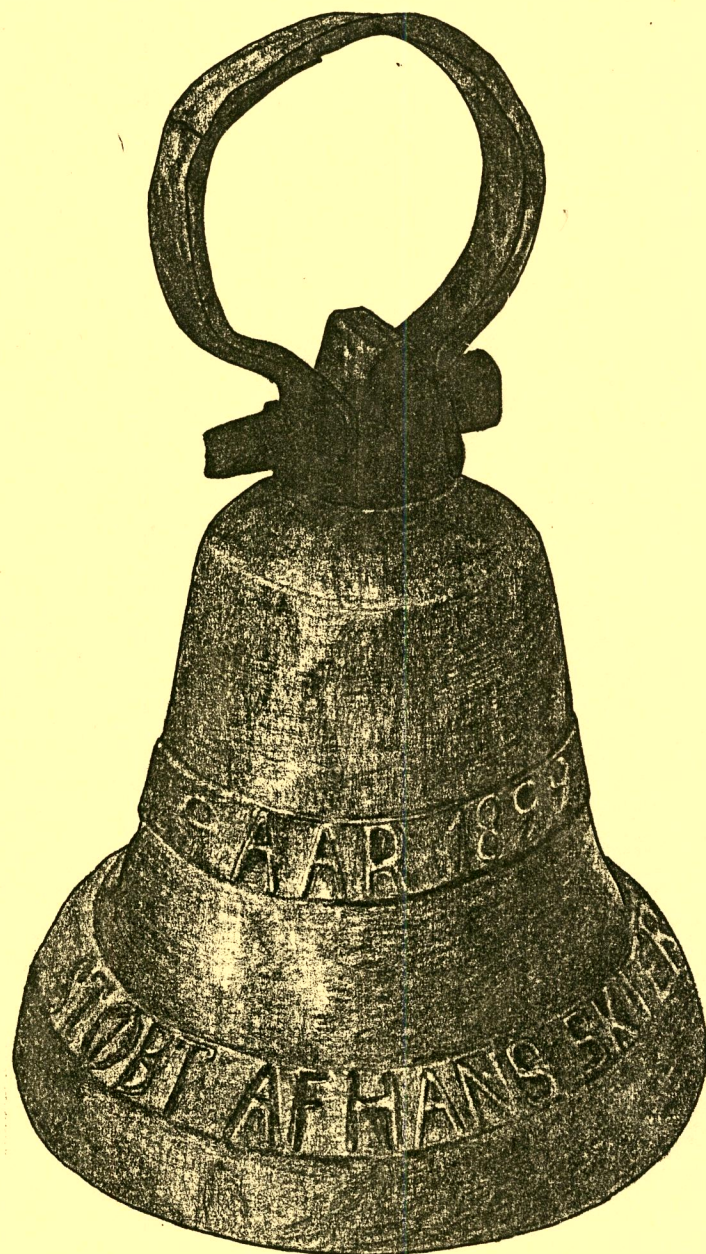

REGISTRERINGS- RAPPORT

BUKLOKKER - NES ROMERIKE

RAUMNES HISTORIELAG 1984

JAN ERIK HORGEN

Buklokker, matklokker, villingklokker Nes, Romerike

RAPPORT FRA BUKLOKKEREGISTRERINGA TIL RAUMNES HISTORIELAG
1981-84

v/Jan E. Horgen
Nes, januar 1984

"Sultin mann, kom inn nå, villing få".
Buklokkenes rytmiske klang ga grobotn for mange smårim, diktet av karer som så fram mot slutten av økta. Dette rimet er fra Vormsund - nedtegnet av Karl Halvor Brustad.

Gjennom fire-fem generasjoner kalte matklokkene folk og hester inn fra arbeidet på jordene til mat og hvile. Når de første klokkene ble hengt opp på butaka her i Nes, veit vi ikke, men det var sannsynligvis ganske tidlig på 1800-tallet. Vi kjenner ei klokke datert 1798 og ei datert 1804, begge støpt i Sverige, men begge kan ha kommet til bygda og blitt hengt opp noe seinere. Men fra 1830-åra av har vi ei rekke daterte klokker som ifølge påskrifta er laga til bønder i Nes. Vi kan i alle fall sikkert si at fra rundt 1830 har matklokker vært velkjente i bygda, og utover gjennom 1800-tallet anskaffet stadig flere bønder seg klokker. Etter år 1900 ser det ut til at det ble kjøpt få nye klokker her, og de som ble innkjøpt på 1900-tallet, kom gjerne som erstatning for eller i tillegg til gamle klokker.

De fleste matklokkene var i bruk til 1940-50-åra. Noen var blitt tause før pga. sprekker, feil i oppheng eller andre skavanker, men de fleste var i jamt bruk til etter andre verdenskrigen, og noen til et godt stykke ut i 1950-åra. Grunnene som oppgis for at en sluttet å ringe til måls med klokkene, er forskjellige. Det ble mer vanlig at folk hadde klokke sjøl - lomneur eller armbåndsurs. Traktordur overdøvd klokkinginga. Men mange sluttet nok fordi det liksom "gikk av moten" å ringe med klokkene.

De fleste klokkene er tatt godt vare på, og mange henger ennå på opphavlig plass. Og ennå kan mange berette om åsaen klokkene ble brukt. Etter at Raumnes Historielag midt i 1970-åra tok initiativ til å ringe med buklokkene hver olaok, ble det drøftet å registrere klokkene i bygda. Dette er da bakgrunnen for at historielaget i mars 1981 sendte til medlemmene et spørreskjema om buklokker.

Det har kommet inn ei rekke svarark, og noen av medlemmene har sendt oss oppgaver over klokker i de delene av bygda de er kjent. Med noen oppsamlingsrunder fra styremedlemmer er nok flertallet av buklokkene i bygda registrert nå, men det fins utvilsomt enda en del til. Pr. 23. januar 1984 var det registrert 102 gardar der det er eller har vært buklokke. Historielaget tar fortsatt imot opplysninger om buklokker, så viss du har opplysninger om klokker du meiner ikke er registrert, gi beskjed til laget!

Sia de fleste matklokkene ennå henger i klokketårna sine oppe på taket og dermed ofte er noe vanskelig tilgjengelig, mangler opplysninger om inskripsjoner med beskjed om støpear og -sted for temmelig mange klokker. De fleste klokkene har påstøpt inskripsjon, og hadde vi fått full oversikt over alle disse påskriftene, ville vi kunne gi et mer nyansert bilde av opphavet til buklokkene. Men de registreringene vi alt har, gir et så klart mønster at vi kan presentere materialet her.

I denne rapporten vil vi nytte de opplysningene vi har fått til og med januar 1984.

HVA BLE KLOKKA KALT?

Buklokke og matklokke var de vanligste betegnelse på klokkene, men villingklokke var også en del brukt. Av svara går det fram at mange har brukt disse betegnelse om hverandre, eller i alle fall to av dem. De i alt 34 svara på dette spørsmålet, fordeler seg slik: buklokke 18, matklokke 12, villingklokke 6, videre ringeklokke 2, gardsklokke 1 og "anatteskrelle" 1, begge de to siste brukt sammen med andre vanligere navn.

HVOR STO KLOKKA?

Navnet buklokke viser til plasseringa: på butaket. Bua er på Romerike det huset som i mange andre bygdelag kalles stabbur. De gamle buene var ofte forholdsvis høge - mange hadde tre høgder - var rettveggete og hadde ofte ei buaval i første høgda, enten åpen eller inntømt. Buklokka ble plassert i et tårn på ene enden av mønet, slik at den som ringte, stod i busvala eller på butrappa og dro i tauet. Klokketårna kunne være ganske rikt utsmykkete med utskjæringer, spiler, sprosser, og svungne tak, men mange var også forholdsvis enkle. Det var ganske vanlig med ei vindfløy eller en værhane på klokketårnet, og disse hadde ofte både initialer og årstall. Fløyene kunne være eldre enn klokketårna, men mange har årstall fra samme periode som klokka.

De aller fleste klokkene vi kjenner plasseringa til, stod på butaket. Vi veit om bare fem klokker som stod på andre hus: tre på låven, ei på hovedbygningen og ei på veslebygningen. Ei var hengt opp i et tre ved bua. Dette gjelder den tida klokkene var i bruk. Sjøl om de fleste buklokkene ennå henger i tårna sine, har en del fått nye oppheng, ofte i storgangen i hovedbygningen, eller de

oppbevares inne i bygningen eller i bua.

HVOR BLE KLOKKENE FRAMSTILT?

De fleste buklokkene har påstøpt eller inngravert inskripsjon med opplysninger av forskjellig slag. De beste inskripsjonene gir opplysninger om både støpeår, støpested, klokkestøper og hvem som hadde bekostet klokka. Som eksempel kan nevnes inskripsjonen på klokka på Store Hvam - nå Gamle Hvam Museum. Inskripsjonen er i to sirkler rundt klokka - i øvre sirkel: "Aar 1837 støbt af Hans Skierstad, Elverum, N 65", nedre sirkel: "til Iohn Brede- sen og Anne Sæther paa Hvam".

Dessverre er det ikke vanlig med så mange opplysninger på klokka. Men de aller fleste klokkene som har ei påskrift, har et årstall. Noen få klokker har bare et nummer, sannsynligvis fabrikasjonsnummer, eller er helt uten inskripsjoner.

Vi har sikre opplysninger om hvor 37 av de registrerte buklokkene ble laga. De aller fleste av disse har støpe- stedet påstøpt, og vi finner fire områder som har levert buklokker til Nes:

Sverige, Elverum, Blaker og Toten. På 1900-tallet har det også kommet noen få klokker fra Olsen-Nauen klokkestøperi i Vestfold.

De 37 klokkene fordeler seg slik: Sverige 4, Elverum 15, Blaker 7, Toten 8, Olsen-Nauen 3. Det er videre tradisjon om at ei klokke skulle være fra Kongsberg, et par klokker skulle ha vært kirkeklokker og et par skipsklokker.

Vi skal se på de enkelte opphavsområdene ut fra de informasjoner buklokkenes påskrifter gir, supplert med noen opplysninger fra bygdebøker og årbøker.

Sverige

Fire av de registrerte klokkene med kjent opphavssted er fra Sverige. Tre av disse er de aller eldste daterte klokkene i Nes, fra hhv. Örebro 1798, Falun 1804 og fra 1811 uten angitt sted. Den fjerde er fra 1846 og ifølge påskriften "gjuten af M.A. Rønblom, Jönköping". Det er ikke sikkert de tre eldste klokkene kom til Nes som heilt nye. Som alt nevnt, var det først fra 1830-åra matklokker ble vanlige i Nes, men noen bønder kan likevel ha skaffet seg klokker lenge før denne tida.

Elverum

Før 1860 ble de fleste matklokkene i Nes skaffet fra Elverum, der brødrene Hans Skierstad og Anders og Ove Skierbak dreiv stort som klokkestøpere den tida. Faren Ole Hansen Skierbak hadde også vært klokkestøper og lært opp sønnene. Disse dreiv hver for seg og hadde klokke- støperiene sine ved Skjerbakken vest i Elverum, mellom Midtakogen og øjelve tettstedet Elverum. Det var de to

eldste brødrene Hans og Anders som solgte matklokker til Nes, især Hans. Begge brukte Skierbak-navnet til å begynne med, men etter at Hans kjøpte parsellen Skjerstad, tok han i bruk Skierstad-navnet.

Hans Skierstad (1797-1872) støpte klokker, både matklokker og kirkeklokker, fra midt i 1820-åra til i alle fall rundt 1850. Han solgte klokker til store deler av Sørøstlandet. I Nes kjennes 13 klokker som han har "signert" og datert i åra fra 1832 til 1849. Broren Anders Skierbak (1807-1860) kjenner vi fra bare ei klokke i Nes. Det fins utvilsomt mange flere Skierstad/Skierbak-klokker i Nes, og vi tar fortsatt gjerne imot opplysninger om buklokke-inskripsjoner.

Ifølge Håvard Skirbekk, tidligere styrer ved Glomdalsmuseet, skulle brødrene Skierstad/Skierbak ha støpt til sammen 400-500 klokker. Yngste broren Ove Skierbak (1815-1887) holdt på med klokkestøping heilt til midt i 1880-åra, men vi kjenner ingen buklokker fra hans hånd i Nes.

Elverums-klokkene er spredt over heile Nes, kanskje bortsett fra Skogbygda og de ytre delene av Udenes, der det i alle fall ikke er registrert noen. Disse klokkene har alltid påstøpt opplysninger om støpeår, støpested, klokkestøper og dessuten produksjonsnummer. Vi tar med ei liste over de registrerte klokkene vi har i Nes fra støperiene i Elverum:

År	Nummer	Klokkestøper
1832		Hans Skierstad
1834	44	"
1835	52	"
1836	55	"
1837	65	"
1837	69	"
1839	84	"
1842		"
1844	114	"
1844	117	"
1847	137	"
1848	142	"
1849	153	"
1854	(i registreringa bare oppgitt Elverum)	
1855	103	Anders Skierbak

Denne lista viser tydelig at det gikk ganske jamt med buklokke-bestillinger fra Nes til Elverum i 1830- og 1840-åra. Fra 1860-åra overtok to andre områder som hovedleverandører av buklokker til Nes, Blaker og Toten.

Blaker

Fra 1868 dreiv Lars Hansen (1843-1921) som gjørtler og klokkestøper på bruket Myrmellom av Svarstad i Blaker. Han skulle være født i Udenes og ifølge en tradisjon fra Bjertnes ved Seterstøa være oppvokst som legdegutt der. Det ble der fortalt at han skulle ha fått stipend fra nesbuen myntgravør Throndsen på Kongsberg for å kunne

reise til Tyskland i lære. Ifølge bygdeboka for Aurskog og Blaker skulle han ha gått i lære i det gamle gjørtlermiljøet i Mork-grenda i Blaker.

I alle fall kjøpte han Myrmellom i 1868 og dreiv der produksjon av matklokker, bjøller og messingknapper til kuhorn. Mange av matklokkene ble solgt til Nes, og her kjennes sju Blaker-klokker laga mellom 1870-åra og 1900. Alle stammer utvilsomt fra Lars Hansens verksted, sjøl om vi ikke kjenner inskripsjonen på alle. Lars Hansen dreiv verkstedet sitt til 1916, men hadde da en del år tidligere overlatt alle større oppgaver til Hjalmar Lundberg, som seinere fortsatte verksted-virksomheten i Blaker.

Lars Hansen signerte som regel matklokkene sine: "Støbt af L. Hansen i Blakier" og kunne også ha med årstallet for støpinga. Flertallet av Blaker-klokkene fins i den søndre delen av Nes, men det er registrert Hansen-klokker også i Fenstad og Skogbygda.

Toten

Blaker-klokkene hadde konkurranse fra matklokker fra Toten, som ble anskaffet til Nes fra 1860-åra og hundreåret ut. Toten var fra gammalt kjent for sine knappestøpere og gjørtlere, og fra midt på 1800-tallet tok flere Toten-handverkere opp klokkestøping, anført av Anders Olsen Holte (1816-1897) i Kolbu. Holte-klokker er ikke registrert i Nes, men derimot klokker støpt av Nils Olsen Skjølås (1822-1882) og sønnen hans Johannes Nilsen Skjølås (1856-1922). Disse klokkene bærer inskripsjonen "N O Skiolaas W Thoten" eller "I N Skiolaas W Thoten" + et årstall. Disse dreiv forholdsvis stor produksjon på Skjølås-gardene på Vestre Toten. De tre Skjølås-klokkene som er registrert i Nes, har årstalla 1878, 1884 og 1890.

To klokker fra 1868 har påskrifta "H. Dystebakken og H. Svenskerud paa Thoten 1868". Hans Dystebakken f. 1832 og Hans Svenskerud f. 1828 var søskenbarn og tilhørte ei gammel gjørtler-slekt på Toten. To andre klokker har oppgitt inskripsjon "Svenskerud 1868" og "H. Svensrud 1883", og dette er vel også Toten-klokker.

I alt kan åtte av de registrerte klokkene i Nes ved hjelp av enten inskripsjoner eller tradisjon føres tilbake til Toten. Alle disse er støpt mellom 1860-åra og 1900.

Olsen-Nauen

Olsen-Nauens klokkestøperi ved Tønsberg, som nå er det eneste klokkestøperiet i Norge, begynte produksjonen i 1844. Men ifølge det registrerte materialet kom det ingen buklokker derfra til Nes på 1800-tallet. På 1900-tallet er det kjøpt noen nye klokker derfra. En del gamle klokker er sendt dit til reparasjon.

Andre klokker

Noen klokker har bare årstall, bl.a. ei fra 1827, som altså tilhører de eldste klokkene i bygda. Det fins også

buklokker uten noen form for inskripsjon. Når det heller ikke fins tradisjon om opphav eller alder til disse klokkene, har vi få holdepunkter for å finne ut noe om dem. Men det er ting som tyder på at de tilhører de yngre buklokkene.

Som en kuriositet kan nevnes at en gard ved teglverksmiljøet i Østre Udenes hadde ei teglsteinsklokke.

HVEM KJØPTE MATKLOKKER?

De første matklokkene ble anskaffet av bøndene på større, sentralt beliggende gardar. I de sentrale jordbruksdistriktene med mange store gardar (Østre Fenstad, Vormsund- og Arnes-distriktet og Vestre Udenes) ble det etter hvert matklokker på de aller fleste gardene. I andre strøk av bygda ble klokker anskaffet stort sett på de noe større gardene. Men det er slett ikke alltid sammenheng mellom størrelsen på garden og det å ikke ha eller å ha buklokke, og det fins flere større, sentrale gardar der det ikke har vært klokke. Men bygda var så godt dekt med buklokker at en de aller fleste steder kunne høre ei klokke - områdene øst på Skauen og kanskje noen få steder i Skogbygda unntatt.

Ei buklokke var i si tid ei forholdsvis stor investering. Registreringa har ikke tatt med spørsmål om priser, men fra noen gamle branntakster kjennes takstverdien til klokkene. Klokketårnet ble ofte innbefattet i taksten. Fra 1850-60-åra kjennes takster på 20-30 spd. for ei klokke (ei ku hadde den tida ofte en verdi på 12-15 spd.), fra 1880-90-åra takster for ei klokke på 60-80 kroner, fra rundt år 1900 150 kroner og en takst fra 1917 200 kroner. Ei matklokke kostet mer enn mange nødvendige redskaper den tida, men sia så mange anskaffet klokker, må de ha blitt vurdert som forholdsvis nødvendige. Vi skal vel heller ikke se bort fra at det var forbundet med en viss status å ha klokke. For å få god klang i klokka, fikk noen bønder blandet sølvskjeer eller sølvmynter i støpemassen. Dette var nok ikke bare på grunn av klangen. Mon tru om det ikke var litt ekstra gjevt med noe sølv i buklokka?

BRUKEN AV KLOKKENE

Betegnelsene "matklokke" og "villingklokke" viser til bruken av klokkene. De ble brukt til å kalle arbeidsfolka ute inn til måltidene. "Villingklokke" ble de nok kalt fordi villing så absolutt var vanligste kosten herover, ja, så vanlig at Romeriksbygdene i si tid ble kalt "villingbygdene".

Fra vår til høst ringte ei av kvinnene på garden inn til dugurda, middag, eftasverd og kvelds. Når hviletida etter måltidet var slutt, ble det "klunke ut att" - ei lett ringing der klokkekolven skulle slå mot bare ene sida av klokka. På de fleste gardene var det husmora sjøl, kokka eller innejenta som ringte med klokka. Det var også ganske vanlig at en unge som ikke var med på jordet, kunne ringe inn til noen mål.

Ringinga var litt av en kunst, og det var nok mang ei ny tjenestejente som fikk flåkjeft for ujamn ringing. Fra Hedemarken kjennes ordtaket om at så mange "etterklonker" klokka slo etter ringinga, så mange lokkunger skulle jenta få -. Men de fleste lærte vel ganske snart kunsten og å få det rette knikset i knea.

Fra gammalt var det på sommerstida fire økter i gardsarbeidet. Arbeidsdagen begynte mellom kl. 6.00 og 7.00, og noen sier at det ble klunket ut da, men de fleste brukte ikke klokkene før første økta. Dugurd ("duern") var vanligst kl. 8.00 (noen steder 7.30) og varte en time. Middag ("medda") var nesten alle steder kl. 12.00 (et par steder 11.30) og middagshvila varte halvannen eller to timer. Eftasverd var kl. 16.00 eller 16.30 og varte en halv time. De tok kvelden kl. 19.00 eller 20.00. Det ble gjerne ti timers arbeidsdag, som er nevnt av mange. Det ble ringt inn og klunke ut att ved alle måltidene.

I løpet av 1920-30-åra gikk alle over til tre-økters-dag, og de fleste svara ved registreringa gir bare opplysninger om denne inndelinga. Dugurd - eller frokost som mange begynte å si - var da kl. 9.00 (noen steder 8.30 eller 9.30) og varte en time. Middag var vanligst kl. 13.00, men 13.30 var også forholdsvis alminnelig. Middagspausen varte også ved tre-økters dag halvannen eller to timer. Den første tida etter at de sløyfet eftasverden, tok de kvelden vanligvis kl. 19.00, men seinere ble det vanlig å slutte kl. 18.30 eller 18.00 (fra 30-åra). Fra sist i 1940-åra er det fra et par steder oppgitt at de ringte til kvelda kl. 17.30.

Disse tidaoppgavene bygger på 21 svar. Noen av disse forteller om både tre- og fire-økters-dagen. Sjøl om det var en del forskjeller i de oppgitte tidene for måltida, ble forskjellen aldri større enn en halvtime før eller etter den vanligste tida. Disse forskjellene kunne henge sammen med at hver gard hadde si lokale tidsregning. Det ble snakket om "stasjonstida", som var den offisielle tida som klokkene på stasjonene viste. Rundt omkring på gardene kunne klokkene være stilt et kvarter, en halvtime, ja en full time før denne offisielle tida. Arbeidstida på den enkelte garden var inndelt etter den lokale "gardstida", og fra enkelte grender fortelles det, at sjøl om alle spiste dugurd kl. 9, kunne det likevel bli opptil en times forskjell fordi klokkene var stilt forskjellig.

Med det fortelles også at naboer samanakkert når de ville gjøre vesentlige endringer i tidene for måltida, slik at endringene ble gjort samtidig. Forutsetningen var jo da at klokkene på de forskjellige gardene gikk likt. Lokale "gardstider" forekom heilt opp i 1950-åra.

Uansett om det ble ringt samtidig eller til forskjellig tid, kjente alle i nabolaget klangen på de ulike klokkene. Også hestene kjente "sine" klokker, og det fortelles at "hesta toppe i øra" når buklokkene på garden de hørte til, ringte. Noen forteller også at viss ringinga ble forsinket, stoppet hestene av seg sjøl på jordet, så

de var vel vant til en viss arbeidsrytme. Noen buklokker kunne høres veldig langt. Kjuus-klokka kunne f.eks. under gunstige værforhold høres helt til Brattberg-høgda og Kjuusaetra 8 km. unna, fortelles det.

Ellers var det de nærmeste naboene som kunne dra nytte av ringinga på en gard. Mange steder der de ikke hadde klokke, fulgte de klokka på en nabogard. Andre steder fortelles om andre løsninger, som fløyte, vifting med hvitt handkle og å slå på sagblad.

Buklokkene kunne ellers brukes til noen andre formål enn å kalle til måls. Fra ett sted fortelles at de klunket på sveiseren når han skulle gå av jordet for å stelle fjøset. Klokkene kunne også varsle brann eller annen fare. Men i kaldt vær måtte klokkene ikke brukes. Flere klokker har sprukket fordi de ble brukt på kalde høstmorgener.

Etter at klokkene ikke lenger blir brukt til å ringe til måls, kan de bli brukt til å varsle fare, og det er sjelden noen drar i klokkesnora for moro skyld. Fra midt i 1970-åra har mange etter initiativ fra Raumes Historielag ringt med klokkene hver olsok formiddag.

Registreringa av buklokker har vist stor interesse for klokkene og olsok-ringinga, og flere som har tatt klokkene ned, opplyser at de vil prøve å få hengt dem opp igjen. Det er også noen som har anskaffet nye klokker i den siste tida som erstatning for gamle ødelagte eller forsvunne klokker - dette lenge etter at buklokkenes egentlige bruk var slutt.

OPPSUMMERING

De fleste buklokkene (matklokkene, villingklokkene) i Nes ble anskaffet i tida mellom 1830 og 1900. Fra 1830 til 1860 kom de fleste klokkene fra Elverum, seinere på 1800-tallet fra Blaker eller Toten. Noen av klokkene i Nes var støpt i Sverige, og en del kjenner vi ikke opphavet til.

De aller fleste buklokkene ble hengt opp i tårn på bua. De ble brukt vesentlig til å varsle arbeidafolka ute om måltidene: Det ble ringt inn til måltidene og "klunke ut att" når hvilepauza var omme.

Klokkene ble jamt over brukt til 1940-50-åra. Nå brukes de bare hver olsok.

REGISTRERINGSMATERIALET

De innsendte svararka og annet registreringsmateriale oppbevares hos Raunnes Historielag. Laget har utarbeidet lister over de registrerte opplysningene, og disse kan fåes ved henvendelse til styremedlemmene eller til laget direkte, adresse 2162 Brårud.

Som nevnt i rapporten, tar historielaget fortsatt gjerne imot opplysninger om klokker. Likeså er vi glade for kommentarer/korreksjoner til denne rapporten. Nye opplysninger vil bli innarbeidet før ei eventuell publisering i årbok/tidsskrift.

ANDRE KILDER:

Litteratur:

Aurakog og Blaker bygdebok, bd 2, s. 557 f

Toten bygdebok, bd I, s. 316-324

Årbok for Glomdalen

1972: H. Skirbekk: Klokkestøyparen "A. Skierbak", s.144-147

1973: H. Skirbekk: Matklokker, s. 92-95

Stavseth, Reidar: Klokkestøpere i 100 år. Olsen-Nauens klokkestøperi. Tønsberg 1944

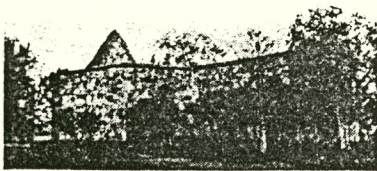
Utrykt materiale:

Svar på spørreliste 118 - matklokker - i Norsk Etnologisk Gransking, Bygdøynesvn. 37, Oslo 2.

Opplysninger i brev 18.1.1984 fra Odd Skullerud, Blaker og Sørum Historielag.

Vedlegg:

Spørreskjemaet utsendt til medlemmene i Raunnes Historielag mars 1981. Året etter ble det til medlemmene sendt en oversikt over de klokkene som var registrert til da og et forenklet spørreskjema.

NES KIRKERUINER

Raunnes Historielag

STIFTET 1953

Spørreskjema om buklokker.

BUKLOKKENE TIER. BARE HÅR OLSOK LYDER DEI UTOVER BYGDA. FØR VAR DOM I DAGSTØTT BRUK. KAN VI BE OM HJØLP TEL Å FINNE UT Å MANGE BUKLOKKER SOM ER ATT I BYGDA, OG LITT OM ÅSSEN DOM VART BRUKT? VÆR SÅ SNILL OG SVAR PÅ DEI PUNKTA DERE HAR OPPLYSNINGER OM, OG SEND ARKET TEL: Jan E. Horgen, 2162 Brårud.

Har du/dere buklokke, eller kjenner du/dere tel slike?

Hvor?.....

Steder der buklokka nå er tatt ner:.....

Vanlig nemning på klokka (sett strek under): buklokke
matklokke villingklokke annet:.....

Hvor står/stod klokka? (sett strek under) bua lyva
veslebygningen annet:.....

Inskripsjoner, årstall på klokka:.....
.....

Andre opplysninger om hvor klokka vart støpt, om alder etc:
.....
.....

Når omtrent vart det slutt med å ringe med klokka ved mål-
tidene?.....

FRÅ TIDA KLOKKENE VAR I DAGLIG BRUK:

Åkke ringte vanligvis?.....

Når vart det ringt (klokkeslett).....
.....
.....

Åssen ordnet en seg der det itte var klokke?.....
.....

BRUK GJENNE BAKSIDA TA ARKET TEL Å FORTELJA MEIR OM BU-
KLOKKENE OG BRUKEN TA DOM! - TAKK FOR HJØLPA!

2162 Brårud,

24. mars 1981

Jan E. Horgen

HJERTELIG TAKK FOR ALL HJELP MED REGISTRERINGA AV
BUKLOKKENE!

Til og med januar 1984 er registrert 102 garder i Nes der
det er eller har vært buklokke.